

Ganske vist kom der senere en Tid, hvor den norske Statsgæld i særlig Grad, bl. a. vel paa Grund af de mange Støtteaktioner til Banker, gik i Vejret, og som en finansiell Ejendommelighed ved Norge kan det vel omtales, at omtrent 200 af Landets Kommuner maatte søge Akkord med deres Kreditorer. Men ved Udgangen af selve Verdenskrigen kan der vist ikke gives Norge en væsentlig daarligere Karakter end Broderlandene.

Af andet økonomisk Stof kan fremhæves Skildringen af den vidunderlige Ekspansionstid for den norske Skibsfart og Hvalfangst, der danner den sidste Paragraf i Kapitlet om Økonomi og Arbejderpolitik efter 1919. Naturligvis bliver man ogsaa orienteret i den gennem den russiske Kommunisme fremkaldte Gæring i det norske Arbejderparti, som fører til gentagne Spaltninger og Genforeninger. En ejendommelig Fase i Udviklingen er Kampen om Alkoholforbudet, der skildres i et særlig Kapitel om Politikken i Forbudskampens Tegn (S. 376—95).

Det vil fremgaa af det foregaaende, at Keilhau ofte giver mindre smigrende Karakteristikker af Personer, især af Politikere. At han dog ogsaa har lysere Farver paa Paletten, viser sig blandt andet i hans Fremstilling af Fridtjof Nansens humanitære Virksomhed i Rusland og andensteds i 1920erne (S. 366—75).

Nu er altsaa ogsaa Norges økonomiske Historie blevet oversigtligt fremlagt gennem de her omtalte Værker. Tillige er vi i Besiddelse af »Dänische Wirtschaftsgeschichte« og for Sveriges og tildels Finlands Vedkommende af mange Specialarbejder og for visse Perioder Heckschers og Montgomerys sammenfattende Fremstillinger. Det skulde saaledes være muligt at give den nutidige Bevægelse for nordisk økonomisk Samarbejde historisk Baggrund ved at finde Ligheder og Forskelle mellem de nordiske Landes Erhvervsliv i tidligere Tid og iagttage de skiftende Faser i de nordiske Landes indbyrdes Afhængighed og Afhængighed af Omverdenen. Der staar endnu meget tilbage at klarlægge med Hensyn til de enkelte nordiske Landes Økonomi før og nu. Men der ligger ogsaa en Opgave for den, der formaar at sammenfatte og ordne det hele Stof, som kan tjene til Belysning af Økonomien i Norden som Helhed.

Even Marstrand.

Friedrich Klebs: KARTELLFORM UND PREISBILDUNG. 172 S. W. Kohlhammer Verlag. Stuttgart & Berlin. 1939.

Denne Afhandling bygger paa tre Grupper af Forudsætninger, nemlig Teorien om den ufuldkomne Konkurrence, i Særdeleshed som denne er udformet af Stackelberg i »Marktform und Gleichgewicht«, den ældre Kartelllitteratur (særlig Liefmann og Tschierschky) og de senere Aars tyske Lovgivning om Priskontrol og Karteller (særlig Tvangskarteller).

Forf. tager Afstand fra den ældre Litteraturs Opfattelse af Karteller som udpræget monopolistiske og udtaler i Tilslutning til en svejtsisk Kartellundersøgelse af 1937, »dass im allgemeinen die Kartelle aus einer Stimmung herausgewachsen sind und nicht einer Stimmung des Preisübermuts ihre Entstehung verdanken« (S. 35). Konsekvensen heraf er, at det er en Hovedopgave for Karteller at afskaffe Markedets Ufuldkommenhed og stabilisere Priserne. Der lægges derfor stor Vægt paa Konditionskarteller og paa Kalkulationskarteller. Det indrømmes, at disse Kartel-

Ganske vist kom der senere en Tid, hvor den norske Statsgæld i særlig Grad, bl. a. vel paa Grund af de mange Støtteaktioner til Banker, gik i Vejret, og som en finansiell Ejendommelighed ved Norge kan det vel omtales, at omtrent 200 af Landets Kommuner maatte søge Akkord med deres Kreditorer. Men ved Udgangen af selve Verdenskrigen kan der vist ikke gives Norge en væsentlig daarligere Karakter end Broderlandene.

Af andet økonomisk Stof kan fremhæves Skildringen af den vidunderlige Ekspansionstid for den norske Skibsfart og Hvalfangst, der danner den sidste Paragraf i Kapitlet om Økonomi og Arbejderpolitik efter 1919. Naturligvis bliver man ogsaa orienteret i den gennem den russiske Kommunisme fremkaldte Gæring i det norske Arbejderparti, som fører til gentagne Spaltninger og Genforeninger. En ejendommelig Fase i Udviklingen er Kampen om Alkoholforbudet, der skildres i et særlig Kapitel om Politikken i Forbudskampens Tegn (S. 376—95).

Det vil fremgaa af det foregaaende, at Keilhau ofte giver mindre smigrende Karakteristikker af Personer, især af Politikere. At han dog ogsaa har lysere Farver paa Paletten, viser sig blandt andet i hans Fremstilling af Fridtjof Nansens humanitære Virksomhed i Rusland og andensteds i 1920erne (S. 366—75).

Nu er altsaa ogsaa Norges økonomiske Historie blevet oversigtligt fremlagt gennem de her omtalte Værker. Tillige er vi i Besiddelse af »Dänische Wirtschaftsgeschichte« og for Sveriges og tildels Finlands Vedkommende af mange Specialarbejder og for visse Perioder Heckschers og Montgomerys sammenfattende Fremstillinger. Det skulde saaledes være muligt at give den nutidige Bevægelse for nordisk økonomisk Samarbejde historisk Baggrund ved at finde Ligheder og Forskelle mellem de nordiske Landes Erhvervsliv i tidligere Tid og iagttage de skiftende Faser i de nordiske Landes indbyrdes Afhængighed og Afhængighed af Omverdenen. Der staar endnu meget tilbage at klarlægge med Hensyn til de enkelte nordiske Landes Økonomi før og nu. Men der ligger ogsaa en Opgave for den, der formaar at sammenfatte og ordne det hele Stof, som kan tjene til Belysning af Økonomien i Norden som Helhed.

Even Marstrand.

Friedrich Klebs: KARTELLFORM UND PREISBILDUNG. 172 S. W. Kohlhammer Verlag. Stuttgart & Berlin. 1939.

Denne Afhandling bygger paa tre Grupper af Forudsætninger, nemlig Teorien om den ufuldkomne Konkurrence, i Særdeleshed som denne er udformet af Stackelberg i »Marktform und Gleichgewicht«, den ældre Kartelllitteratur (særlig Liefmann og Tschierschky) og de senere Aars tyske Lovgivning om Priskontrol og Karteller (særlig Tvangskarteller).

Forf. tager Afstand fra den ældre Litteraturs Opfattelse af Karteller som udpræget monopolistiske og udtaler i Tilslutning til en svejtsisk Kartellundersøgelse af 1937, »dass im allgemeinen die Kartelle aus einer Stimmung herausgewachsen sind und nicht einer Stimmung des Preisübermuts ihre Entstehung verdanken« (S. 35). Konsekvensen heraf er, at det er en Hovedopgave for Karteller at afskaffe Markedets Ufuldkommenhed og stabilisere Priserne. Der lægges derfor stor Vægt paa Konditionskarteller og paa Kalkulationskarteller. Det indrømmes, at disse Kartel-

former ikke kan stabilisere et Marked, og Forf. behandler derfor Forsøgene paa at stabilisere Priserne paa Omkostningsniveauet gennem Priskarteller. Vanskelighederne herved er for en samfundsmæssig Vurdering, at Prisen stabiliseres ved de daarligst arbejdende Virksomheders Omkostninger, og at de udenforstaaende Virksomheder kan opnaa ekstraordinære Fordele gennem en større Kapacitetsudnyttelse.

I Kapitel 4 omtales den monopolistiske Regulering af Markedet, der dels foregaar som en Mængdedeling og dels som en Omraadedeling, og Forf. holder sig i dette Afsnit, der kun er paa 20 Sider, i det væsentlige til den fra andre Forfattere kendte Fremstilling. I 5. Kapitel (Bilaterale Beziehungen) behandles Tilfælde, hvor Staten (evt. andre) som Monopolist er Efterspørger (Licitation), og hvor Tilbyderne slutter sig sammen i Karteller; saadanne Karteller er meget svage, fordi den enkelte udenforstaaende kan høste hele Fordelen, og Faget som Helhed er derfor interesseret i et Samarbejde med Staten om at tilvejebringe ensartede Omkostningsnormer (jfr. »Verordnung über die Preisermittlung auf Grund der Selbstkosten bei Leistungen für öffentliche Auftraggeber« af 15. November 1938, hvorved der f. Eks. er gennemført ensartede Afskrivningsregler). I 6. og sidste Kapitel behandles Forholdet til Staten og særlig den »Lenkung« af Kartellerne, som har været karakteristisk for de senere Aars Kartelpolitik i Tyskland.

Fordelen ved Bogen ligger først og fremmest i, at den paa en kortfattet og let læst Maade supplerer den ældre Kartellitteratur ved særlig at behandle og forklare den Kartelpolitik, der har været ført i Tyskland i de senere Aar. Hertil kommer Betydningen af at faa de aktuelle Kartelproblemer sat i Relation til de senere Aars Litteratur om Virksomhedens Stilling mellem Monopol og Konkurrence.

P. P. Sveistrup.
